

Godkjenning av tidligere bestått videregående opplæring i Norge og utlandet Udir-6-2012

I dette rundskrivet informerer vi om regelverket knyttet til godkjenning av tidligere bestått videregående opplæring i Norge og utlandet.

RUNDSKRIV   SIST ENDRET: 16.11.2020

Innhold

Bakgrunn

Oversikt over bestemmelsene

Godkjenning av enkeltfag som er tidligere bestått i Norge eller utlandet

Faget er det samme, likeverdig eller mer omfattende

Eleven har bestått faget

Eleven søker og legger frem dokumentasjon

Godkjenning av hele opplæringsår fra utlandet

Både yrkesfag og studieforberevende

vg1 og vg2

Vilkår for godkjenning av hele opplæringsår

Godkjenningsorgan og elevens ansvar

Forhåndstilsagn

Klagerett

Forholdet til andre regler

Retten til utdannings- og yrkesrådgiving

Konsekvensen av godkjenning for retten til videregående opplæring

Inntak til Vg2 og Vg3 for elever som har fått godkjent tidligere opplæring

Godkjenningens konsekvenser for vitnemål og fag/svennebrev

Bakgrunn

Direktoratet er kjent med at det har vært ulike tolkninger knyttet til mulighetene for å godkjenne tidligere bestått opplæring. Dette gjelder både for opplæring som er bestått i Norge og i utlandet.

Særlig har det kommet signaler om at manglende retningslinjer for å godkjenne opplæringsår i utlandet på yrkesfaglige utdanningsprogram har resultert i at opplæringsår i utlandet ikke godkjennes som en del av norsk videregående opplæring.

Hensikten med forskriftsendringene fra 2012 og dette rundskrivet er å synliggjøre og presisere tidligere bestemmelser om godkjenning av bestått videregående opplæring i utlandet og Norge.

Reglene skal fremme internasjonalisering, særlig innen yrkesfaglige utdanningsprogram.

Oversikt over bestemmelsene

For å få vitnemål for bestått videregående opplæring må eleven ha bestått alle fag og eksamener som skal stå på vitnemålet etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-39 andre ledd. Lærlinger må ha bestått alle relevante fag og eksamener før fag- eller svennebrev kan utstedes, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-41 andre ledd. Eleven kan oppfylle disse kravene også gjennom å få godkjent tidligere bestått videregående opplæring i Norge eller utlandet med hjemmel i forskrift til opplæringsloven § 1-16. Bestemmelsen lyder:

§ 1-16 Godkjenning innan vidaregåande opplæring av tidlegare bestått opplæring i Noreg eller i utlandet

Ein elev som tidlegare har bestått eit fag som er det same faget, eller som er likeverdig med eller meir omfattande enn eit fag etter læreplanverket, skal få godkjenning for dette som bestått fag etter læreplanverket. Dette gjeld anten det aktuelle faget er bestått i Noreg eller i utlandet. Eleven må søkje rektor om slik godkjenning, og må sjølv leggje fram den nødvendige dokumentasjonen.

Ein elev som har gjennomført og bestått eit opplæringsår i utlandet på nivå med norsk Vg1 og/eller Vg2, kan søkje fylkeskommunen om å få denne opplæringa godkjend som ein del av norsk vidaregåande opplæring. Denne ordninga gjeld for alle utdanningsprogramma. Fylkeskommunen skal vurdere søknaden og gje godkjenning når innhaldet i opplæringsåret i utlandet er likeverdig med eller meir omfattande enn opplæringa etter læreplanverket. Opplæringsåret i utlandet må ha hovudvekta på den fagkrinsen ein finn i det tilsvarende norske opplæringsåret, men det er ikkje krav om at den utanlandske opplæringa inneheld alle dei einskilde faga i det aktuelle utdanningsprogrammet. Søkjaren må leggje fram nødvendig dokumentasjon på den utanlandske opplæringa. Fylkeskommunen kan gje tilsagn om godkjenning på vilkår før eleven dreg til utlandet.

Avgjerdet etter første og andre ledd er enkeltvedtak som det kan klagast på til fylkesmannen.

Tilsvarende godkjenningsordning er hjemlet i forskrift til friskoleloven § 5a-3.

Privatister og voksne i videregående opplæring etter opplæringsloven kapittel 4A kan også få godkjent tidligere bestått videregående opplæring i Norge eller utlandet, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-13 første ledd som gir § 1-16 anvendelse også for disse. Dette innebærer at «eleven» i det følgende også vil omfatte voksne i videregående opplæring.

Bestemmelsene omfatter ikke utenlandsopphold som er en del av et norsk opplæringsår

mens vedkommende er elev i Norge. Vi minner også om at ingen kan være elev ved en norsk skole samtidig som hun eller han tar et helt opplæringsår i utlandet.

Her redegjør vi for hvordan denne bestemmelsen skal forstås. I kapittel 4 kan du lese om godkjenning av enkeltfag, og i kapittel 5 om godkjenning av hele opplæringsår i utlandet. I kapittel 6 og 7 behandler vi spørsmål som har betydning for både enkeltfag og hele opplæringsår.

Godkjenning av enkeltfag som er tidligere bestått i Norge eller utlandet

Forskrift til opplæringsloven § 1-16 første ledd og forskrift til friskoleloven § 5a-3 regulerer godkjenning av enkeltfag som eleven har bestått i Norge eller utlandet.

Elever kan få godkjent enkeltfag som tidligere er bestått i Norge eller utlandet.

Konsekvensen av at eleven får faget godkjent er at hun/han har en sluttvurdering i faget og ikke skal delta i opplæringen i dette. Eleven skal heller ikke trekkes til eksamen i faget.

Elever kan få godkjent fag på Vg1-, Vg2- og Vg3-nivå. Dersom eleven oppfyller vilkårene i § 1-16 første ledd har eleven rett til å få faget godkjent. Rektor kan ikke avslå fordi hun eller han mener eleven bør følge opplæringen i faget. Hvilke konsekvenser en eventuell godkjenning vil få for elevens status som heltids- eller deltids elev må vurderes i forbindelse med inntak til Vg2 eller Vg3 etter forskrift til opplæringsloven kapittel 6.

Avgjørelsen om godkjenning av enkeltfag er et enkeltvedtak. Eleven kan klage på vedtaket til statsforvalteren.

Faget er det samme, likeverdig eller mer omfattende

Det første vilkåret for godkjenning av enkeltfag er at eleven tidligere har bestått det samme faget, fag som er likeverdig med eller som er mer omfattende enn fag etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06 som etter fagfornyelsen erstattes av LK2020).

Dersom eleven allerede har bestått et fag i Læreplanverket for Kunnskapsløftet skal dette godkjennes. Dette vil for eksempel kunne gjelde for elever som på ungdomstrinnet har tatt

fag fra videregående opplæring, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-15. Dette vil også kunne gjelde for elever som har tatt fag som privatist. Vi minner om at en ikke kan ha elev- og privatiststatus i et fag på samme tidspunkt, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-24 tredje ledd.

Fag kan videre godkjennes dersom de er likeverdig med eller mer omfattende enn et fag i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Vurderingen av om et fag er likeverdig vil være aktuell dersom eleven har bestått fag i utlandet. Når det skal avgjøres om faget er likeverdig eller mer omfattende enn fag etter læreplanverket er dette en skjønnsmessig vurdering og må gjøres konkret.

I vurderingen av om et fag er likeverdig kan det ikke kreves at faget kvantitativt eller kvalitativt tilsvarer fag i norsk læreplan. Fagene må ikke være like, men likeverdige. Det er her aktuelt å se på den samlede kompetansen eleven har fått i faget hun eller han har bestått og den samlede kompetansen som faget i Kunnskapsløftet gir. Vurderingstemaet er om eleven har gjennomført en opplæring i faget som det er forsvarlig å bygge videre på i det norske utdanningssystemet.

Eleven kan også få godkjent fag fra tidligere norske læreplaner. Også i disse tilfellene må det vurderes om faget er det samme, likeverdig med eller mer omfattende enn et fag etter någjeldende læreplanverk. Dersom faget ikke er det samme, må det vurderes konkret og skjønnsmessig om faget er likeverdig eller mer omfattende. Vurderingen er den samme som for fag bestått i utlandet, jf. over.

Innenfor enkelte yrker gjelder det særskilte kvalifikasjons- og sertifiseringskrav, blant annen fastsatt på bakgrunn av internasjonale forpliktelser. Det understrekes at disse kravene går foran regelverket som det informeres om i dette rundskrivet ved motstrid. Kvalifikasjons- og sertifiseringskravene må være oppfylt. Dette kan særlig ha betydning for godkjenning av enkeltfag som er bestått i utlandet.

Eleven har bestått faget

Det andre vilkåret for godkjenning er at eleven har bestått faget. Dette gjelder både for fag som er tatt i Norge og utlandet. For fag tatt i Norge innebærer det at eleven må ha fått karakteren 2 eller bedre, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-5 femte ledd. For fag tatt i utlandet vil det være opplæringslandets karakterskala og «bestått-grense» som avgjør om faget er bestått eller ikke.

Når en elev har fullført og bestått opplæringen i et fag, skal sluttvurderingen følge eleven helt frem til vitnemålet. Unntaket er hvis eleven tar faget på nytt som privatist. Dette gjelder også for elever som gjør omvalg.

Eleven søker og legger frem dokumentasjon

Det tredje vilkåret for godkjenning av enkeltfag er at eleven legger frem nødvendig dokumentasjon for godkjenning til den som fatter enkeltvedtaket. For elever i offentlig videregående skole er det rektor som fatter vedtak om godkjenning. Tilsvarende myndighet er lagt til daglig leder i private videregående skoler. For voksne i videregående opplæring etter opplæringsloven kapittel 4A og privatister er det fylkeskommunen som fatter enkeltvedtak om godkjenning, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-13 første ledd. Fylkeskommunen kan delegere dette til rektor.

Elever må selv søke rektor eller daglig leder om godkjenning. Eleven har ansvaret for å fremskaffe nødvendig dokumentasjon knyttet til fagets innhold og at faget er bestått. Rektor eller daglig leder vurderer om faget oppfyller vilkårene for godkjenning. Enkeltvedtak om godkjenning må som hovedregel skje på grunnlag av formell dokumentasjon. Med formell dokumentasjon menes uttalelse eller bekreftelse fra en utdanningsinstitusjon, for eksempel kompetansebevis eller vitnemål. Det er ikke tilstrekkelig med egenerklæring.

Skolen har en alminnelig veiledningsplikt. Selv om eleven har ansvaret for søknad og fremskaffelse av dokumentasjon, har rektor og daglig leder en alminnelig veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11. Dersom rektor eller daglig leder mener eleven ikke har fremskaffet tilstrekkelig dokumentasjon, har hun eller han ansvar for at saken blir forsvarlig opplyst, jf. forvaltningsloven § 17. Utredningen kan blant annet bestå i å be eleven om å skaffe ytterligere dokumentasjon.

Det vises i denne sammenheng også til retten til nødvendig utdannings- og yrkesrådgivning etter forskrift til opplæringsloven §§ 22-1 og 22-3.

Eleven kan klage på enkeltvedtaket.

Godkjenning av hele opplæringsår fra utlandet

Regler for godkjenning av hele opplæringsår fra utlandet på vg1- og vg2-nivå er fastsatt i § 1-16 andre ledd i forskrift til opplæringsloven. Tilsvarende reguleres i § 5a-3 i forskrift til friskoleloven.

Elever som har gjennomført og bestått et opplæringsår i Norge eller utlandet på nivå med norsk Vg1 og/eller Vg2, kan søke om å få godkjent denne opplæringen som en del av sin norske videregående opplæring. Søknad om godkjenning sendes til fylkeskommunen for elever i offentlige videregående skoler, voksne i videregående opplæring etter opplæringsloven kapittel 4A og privatister. For elever ved private skoler er daglig leder rett mottaker av søknaden.

Godkjenning innebærer at eleven kan fortsette på neste nivå i Norge. Ett års opplæring i utlandet kan gi grunnlag for godkjenning av ett års opplæring etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Et år i utlandet kan aldri gi større uttelling enn et år norsk videregående opplæring.

Både yrkesfag og studieforbereidende

Ordningen gjelder for både studieforbereidende og yrkesfaglige utdanningsprogram. Det følger av § 1-16 andre ledd andre punktum.

Elever fra studieforbereidende og yrkesfaglige utdanningsprogram har samme muligheter etter regelverket til å få godkjent bestått videregående opplæring fra utlandet. Om opplæringen skal godkjennes må vurderes konkret og skjønnsmessig ut fra innholdet i opplæringen.

Utenlandsk yrkesfaglig opplæring vil kunne ha et annet innhold enn tilsvarende opplæringsløp i Norge, og vurderingen av om det er forsvarlig å bygge videre på en yrkesfaglig opplæring fra utlandet kan være vanskeligere for yrkesfaglige utdanningsprogram enn når det gjelder studieforbereidende.

Gjennomgående vil det derfor kanskje ikke være like lett å få godkjent yrkesfaglig opplæring fra utlandet som det er for elever som har gjennomført studieforbereidende utdanningsprogram.

Direktoratet vurderer det slik at det er forskjellene i de ulike landenes opplæringsssystem som eventuelt skal føre til ulik behandling av de ulike opplæringsgruppene og om

opplæringsår godkjennes eller ikke.

Det avgjørende skal ikke være om et utdanningsprogram er studieforbereende eller yrkesfaglig.

vg1 og vg2

Det er fastsatt at det skal være mulig å få godkjent utenlandsk videregående opplæring tilsvarende vg1 og/eller vg2.

Ordningen gjelder ikke for vg3. Dette innebærer at vg3 alltid må gjennomføres i Norge dersom det skal utstedes norsk vitnemål eller fag-/ svennebrev. Dette har sammenheng med at for å få norsk vitnemål eller fag-/svennebrev så må opplæringen på vg3 gjennomføres og avsluttes i Norge.

Dersom vg3 gjennomføres i utlandet, vil det være landet hvor opplæringen gjennomføres som har ansvaret for å skrive ut dokumentasjon. Dette følger av forskrift til opplæringsloven § 3-39.

Vilkår for godkjenning av hele opplæringsår

Fylkeskommunen eller daglig leder skal godkjenne det aktuelle opplæringsåret dersom vilkårene for godkjenning er til stede. I slike tilfeller har eleven en rett til godkjenning. Vilrårene for godkjenning gjennomgås nedenfor.

Bestått eller kvalifisere for å flyttes opp

Det første vilkåret for å få godkjent et opplæringsår i utlandet er at eleven må ha bestått fagene i den utenlandske opplæringen, eventuelt at opplæringen er gjennomført slik at eleven er kvalifisert til å tas inn eller flyttes opp til neste trinn i det aktuelle lands skolesystem. En elev som ikke har bestått fagene eller er kvalifisert til å flyttes opp til neste trinn i den utenlandske opplæringen vil kunne mangle de faglige forutsetningene for å fortsette på neste trinn i den norske opplæringen. Når det skal vurderes om faget er bestått, er det opplæringslandets karakterskala og «bestått-grense» som avgjør om faget er bestått eller ikke. Unntak kan gjøres for eksempel hvor en elev har tatt et opplærings-år i et fransktalende land og ikke besto kravet til fransk der. Her kan fylkeskommunen etter en konkret vurdering godkjenne opplæringen i utlandet, selv om eleven ikke har bestått krav til

morsmål eller ikke er kvalifisert til å tas inn eller flyttes opp til neste trinn i opplæringslandet.

Det er elevens ansvar å dokumentere at hun eller han oppfyller vilkåret.

Dersom eleven ikke får godkjent hele opplæringsåret, for eksempel fordi ikke alle fag er bestått, vil det være mulig å godkjenne mindre enn et helt år. Dette vil måtte vurderes konkret for hver elev og vil være en godkjenning av enkeltfag etter § 1-16 første ledd,.

Likeverdig eller mer omfattende

Det neste vilkåret for å få godkjent et helt opplæringsår i utlandet er at opplæringsåret anses som likeverdig med eller mer omfattende enn Vg1 eller Vg2 etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Når det skal avgjøres om den utenlandske opplæringen er likeverdig eller mer omfattende, er det ikke et krav at den utenlandske opplæringen skal ha samme fag- og timefordeling som den norske, eller at fagene har de samme kompetansemålene. En motsatt tolkning ville ha ført til at svært få opplæringsår tatt i utlandet ville ha blitt godkjent.

I vurderingen av likeverdigheten er det fastsatt i andre ledd fjerde punktum at opplæringsåret i utlandet må ha «hovedvekten» på den samme fagkretsen som er fastsatt for utdanningsprogrammet eleven søker om å få godkjent. Det er imidlertid ikke slik at dette skal tolkes som et krav om at alle enkeltfagene i det aktuelle utdanningsprogrammet må finnes i opplæringen i utlandet. Dette er en helhetsvurdering. Vurderingstema for om den utenlandske opplæringen er likeverdig er om opplæringsåret i utlandet har gitt eleven et forsvarlig grunnlag for å fortsette på neste nivå, det vil si Vg2 eller Vg3, i Norge. Dette innebærer at opplæringsåret i utlandet må være på nivå med det opplæringsåret eleven søker om å få godkjent. Med forsvarlig grunnlag til å fortsette på neste nivå i Norge menes blant annet at eleven har kunnskaper til å delta i opplæringen på neste årstrinn i Norge, samt om eleven samlet sett etter Vg3 er faglig utrustet til å delta i videre studier eller arbeidsliv. I vurderingen av om utenlandsk opplæring i yrkesfaglig utdanningsprogram kan godkjennes bør fylkeskommunen/daglig leder derfor også se hen til det lærefaget eleven ønsker å oppnå sluttkompetanse i.

Dersom godkjenningensinstansen finner at den gjennomgåtte og beståtte opplæringen fra utlandet er likeverdig eller mer omfattende, så har eleven rett til godkjenning. Vi understreker at for at eleven skal få godkjent et helt opplæringsår så må opplæringen i utlandet omfatte et helt opplæringsår. For å få godkjent hele opplæringsåret må det være snakk om fulltidsopplæring, men det er ikke et krav at det er samme timetall som i Norge for

godkjenning. Samtidig vil antallet timer kunne være et element i vurderingen av om opplæringsåret er likeverdig med eller mer omfattende enn det norske opplæringsåret, dette gjelder særlig dersom eleven har tatt færre uketimer enn det som er fastsatt for det aktuelle utdanningsprogrammet. Det er ikke en forutsetning for godkjenning at opplæringsåret i utlandet følger samme inndeling av skoleåret som i Norge. Fylkeskommunen kan for eksempel godkjenne to avvikende skolehalvår fra utlandet som Vg1 eller Vg2, dersom et slikt avvikende opplæringsår anses som likeverdig med eller mer omfattende enn Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

Særlig om fellesfagene og krav til generell studiekompetanse

Det kan være slik at selv om eleven får godkjent et helt opplæringsår, vil det være fag hun eller han må ta som privatist på det nivået som ble godkjent. Dette vil særlig dreie seg om fellesfag hvor det settes standpunkt karakter på Vg1 eller Vg2. En elev kan altså få godkjent et opplæringsår i utlandet som Vg2, men må ta noen fag som privatist eller elev etter hjemkomst for å oppfylle kravene til vitnemål eller fag-/svennebrev etter forskrift til opplæringsloven §§ 3-39, 3-41 og 3-48 . Vi minner her særskilt om at elever som søker om å få godkjent et opplæringsår i utlandet som Vg2, og som ikke har hatt likeverdig opplæring i fremmedspråk og geografi i utlandet, må ta fremmedspråk og/eller geografi enten som privatist eller som elev i Vg3.

Elever ved studieforbredende utdanningsprogram må også dokumentere bestått likeverdig eller mer omfattende opplæring i de fagene som inngår i minimumskravet til generell studiekompetanse, jf. forskrift om opptak til høyere utdanning § 2-1. Opplæringen i alle fag på årstrinnet må godkjennes for å få godkjent hele Vg1 eller Vg2.

For elever på yrkesfaglige utdanningsprogram vil det være særlige utfordringer når det gjelder å få godkjent hele Vg2 fra utlandet, ettersom hele norskfaget fra og med 2020 er lagt til Vg2. Dersom det ikke gis opplæring i faget norsk på det utenlandske lærestedet, må yrkesfaglige elever gjennomføre og bestå norskfaget i Norge. Dette kan enten skje ved at norskfaget tas som privatist før han eller hun reiser utenlands, eller ved at faget tas som elev eller privatist etter at vedkommende kommer tilbake fra utenlandsoppholdet.

Særlig om programfagene

Fylkeskommunen eller daglig leder må også i forbindelse med godkjenningen vurdere

forholdet til programfagene. Elever som ikke får godkjent ett eller flere felles programfag, skal følge privatistordningen på det aktuelle Vg1/Vg2. Dette gjelder både for elever på yrkesfaglige og studieforberevende utdanningsprogram.

For at et opplæringsår i utlandet skal godkjennes, må opplæringen som hovedregel inneholde fag som eleven kan bygge videre på i Vg3 slik at hun eller han kan tilfredsstillere kravet til fordypning i det valgte programområdet.

For elever på yrkesfaglige utdanningsprogram som får godkjent hele Vg2 fordi opplæringen i utlandet er likeverdig med eller mer omfattende enn norsk Vg2, vil godkjenningen også omfatte tverrfaglig eksamen.

Godkjenningsorgan og elevens ansvar

Myndighet til å treffe enkeltvedtak om godkjenning av hele opplæringsår er lagt til fylkeskommunen for elever i offentlige skoler, voksne i videregående opplæring etter opplæringsloven og privatister, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-16 og 1-13 første ledd. Fylkeskommunen kan delegerer adgangen til å fatte enkeltvedtak etter leddet her til de videregående skolene. Vi minner i denne forbindelse om forsvarlighetsprinsippet i forvaltningsretten.

For elever i skoler godkjent etter friskoleloven er avgjørelsesmyndigheten lagt til skolens daglige leder, jf. forskrift til friskoleloven § 5a-3 andre ledd.

Elevens ansvar for å søke godkjenning

Det neste vilkåret er at eleven selv må søke om godkjenning og fremskaffe den nødvendige dokumentasjonen. Søkers ansvar for å fremskaffe dokumentasjon er eksplisitt regulert i forskrift til opplæringsloven § 1-16 andre ledd femte punktum og forskrift til friskoleloven § 5a-3 andre ledd femte punktum. Dette innebærer at det ikke er fylkeskommunen eller daglig leders ansvar å avklare om eleven kan ha rett til godkjenning av utenlandsk opplæring.

Enkeltvedtak om godkjenning må som hovedregel skje på grunnlag av formell dokumentasjon. Med formell dokumentasjon menes uttalelse eller bekreftelse fra en utdanningsinstitusjon eller lignende, for eksempel kompetansebevis eller vitnemål. Det er ikke tilstrekkelig med egenerklæring. Det er elevens ansvar å dokumentere at hun eller han har bestått fagene i utlandet og innholdet i opplæringsåret fra utlandet.

Fylkeskommunen har et veiledningsansvar. Selv om eleven har ansvaret for søknad om fremskaffelse av dokumentasjon, har fylkeskommunen (og daglig leder) en alminnelig veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11. Dersom fylkeskommunen eller daglig leder mener eleven ikke har fremskaffet tilstrekkelig dokumentasjon, har hun eller han ansvar for at saken blir forsvarlig opplyst, jf. forvaltningsloven § 17. Utredningen kan blant annet bestå i å be eleven om å skaffe ytterligere dokumentasjon.

Det vises i denne sammenheng også til retten til nødvendig utdannings- og yrkesrådgivning etter forskrift til opplæringsloven §§ 22-1 og 22-3.

I denne forbindelse minner vi også om at en elev som har gjennomført opplæring i utlandet kan la være å søke om godkjenning, og i stedet ta den samme opplæringen på nytt i Norge, enten som elev eller som privatist. Dette kan eleven gjøre ettersom gjennomført opplæring i utlandet i utgangspunktet ikke påvirker retten til videregående opplæring i Norge etter opplæringsloven § 3-1. Det understrekes imidlertid at dersom opplæring fra utlandet godkjennes, vil tilsvarende rett til opplæring i Norge være brukt opp. Hovedregelen er derfor at eleven selv må sørge for å søke om godkjenning.

Forhåndstilsagn

Selv om det er eleven som har hovedansvaret for å velge utenlandsk utdanning som vil kunne godkjennes i Norge, følger det av § 1-16 andre ledd siste punktum at fylkeskommunen kan gi forhåndstilsagn om godkjenning. Tilsvarende myndighet til å gi forhåndstilsagn er lagt til daglig leder ved private skoler, jf. forskrift til friskoleloven § 5a-3 andre ledd siste punktum. Å gi forhåndstilsagn kan være praktisk dersom fylkeskommunen eller daglig leder har gitt godkjenning av tilsvarende opplæring tidligere, har et samarbeid med en konkret skole i utlandet eller av andre grunner kjenner opplæringsordningen godt. Et slikt tilsagn vil i så fall kunne gis under forutsetning av at den dokumentasjonen eleven har fremholdt for fylkeskommunen eller daglig leder stemmer med de faktiske forhold.

I noen tilfeller hvor fylkeskommunen eller daglig leder har gitt et forhåndstilsagn kan det være at eleven ved tilbakekomst ikke oppfyller vilkårene for godkjenning, for eksempel fordi hun eller han ikke har bestått alle fagene eller ikke har fått tatt den opplæringen som fylkeskommunen eller daglig leder godkjente på grunnlag av. Fylkeskommunen eller daglig leder skal alltid fatte enkeltvedtaket om godkjenning etter at eleven har bestått opplæringsåret i utlandet. Enkeltvedtaket kan ikke fattes før den nødvendige

dokumentasjonen foreligger. Dersom det viser seg at eleven ikke oppfyller vilkårene for godkjenning, for eksempel fordi godkjenningen ble gitt på feil grunnlag, så reparerer ikke en forhåndsgodkjenning denne feilen. Dersom det i ettertid viser seg at et fag eller opplæringsår ikke er likeverdig med eller mer omfattende enn det tilsvarende norske, så kan ikke opplæringen godkjennes.

Et forhåndstilsagn innebærer en bindende forventning for den fylkeskommunen eller den private skolen som har gitt forhåndstilsagnet. I de tilfellene hvor eleven har fått et forhåndstilsagn fra en annen fylkeskommune enn den søknaden om godkjenning er sendt til, bør den andre fylkeskommunen eller daglig leder som fatter enkeltvedtaket forholde seg til tilsagnet som sitt eget. Fylkeskommunen eller daglig leder må imidlertid alltid vurdere om den faktiske opplæringen er i samsvar med tilsagnet og om vilkårene for godkjenning er oppfylt. Det understrekes også at det er viktig for rettssikkerheten til elevene at tolkningen av godkjenning av opplæringsår i utlandet er mest mulig lik, uavhengig av hvem som vurderer om vilkårene for godkjenning er oppfylt. Dersom fylkeskommunen ikke godkjenner bestått videregående opplæring i utlandet der det er gitt forhåndstilsagn fra en annen fylkeskommune, må fylkeskommunen etter direktoratets vurdering begrunne dette særskilt i enkeltvedtaket, jf. forvaltningsloven § 25. Det samme gjelder for forhåndstilsagn gitt av daglig leder.

Klagerett

En avgjørelse om godkjenning av enkeltfag eller hele opplæringsår i utlandet etter første eller annet ledd er et enkeltvedtak, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-16 tredje ledd og forskrift til friskoleloven § 5a-3 tredje ledd.

Det skal fattes enkeltvedtak både når søkeren får godkjent hele den tidligere beståtte opplæringen, når bare deler av opplæringen godkjennes og i tilfeller hvor opplæringen ikke godkjennes. Saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven gjelder. Vi minner her særlig om at enkeltvedtaket skal begrunnes og at det skal opplyses om reglene om klage, jf. forvaltningsloven §§ 25 flg.

Eleven kan klage på enkeltvedtaket. Klageadgangen skal ivareta elevens rettssikkerhet og bidra til likebehandling mellom skoler og fylkeskommuner. Statsforvalteren er klageinstans. Dette gjelder både for godkjenning gitt etter forskrift til opplæringsloven og godkjenning gitt etter forskrift til friskoleloven. Statsforvalteren kan prøve alle sider av saken, jf.

Forholdet til andre regler

Bestemmelsene om godkjenning av tidligere bestått videregående opplæring i Norge eller utlandet må også ses i sammenheng med andre bestemmelser i henholdsvis opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven for de offentlige skolene, og friskoleloven og forskrift til friskoleloven for de private skolene.

Retten til utdannings- og yrkesrådgiving

Vi minner for det første om at bestemmelsene om godkjenning av tidligere bestått videregående opplæring må ses i sammenheng med retten til nødvendig rådgiving. Elever har rett til utdannings- og yrkesrådgiving, jf. opplæringsloven § 9-2 og forskrift til opplæringsloven kapittel 22.

Tilsvarende rett er fastsatt for elever i private skoler, jf. friskoleloven § 3-11 og forskrift til friskoleloven kapittel 7.

Denne rådgivningen kan være både individuell og i grupper. Det vil være viktig at skoleeier sikrer at de aktuelle ungdommene blir kjent med vilkårene for at opplæring i utlandet kan godkjennes som en del av norsk videregående opplæring før de reiser ut.

Direktoratet mener at det er viktig at skoleeier sørger for at rådgiverne blir informert om bestemmelsene om godkjenning av enkeltfag og hele opplæringsår i utlandet, slik at elevene ser mulighetene som ligger i regelverket. Samtidig må også rådgiverne ha kunnskap slik at de kan veilede elevene slik at de unngår uheldige valg og ikke veileder i strid med regelverket.

Voksne i videregående opplæring etter opplæringsloven kapittel 4A har ikke en tilsvarende rett til nødvendig rådgiving, men direktoratet mener at det er viktig at karrieresentrene som er etablert også er kjent med disse reglene og mulighetene dette innebærer, og formidler det til de voksne.

Konsekvensen av godkjenning for retten til videregående opplæring

Elever som får godkjent ett eller flere fag eller får godkjent et opplæringsår i utlandet, har brukt opp en tilsvarende del av retten til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1.

En elev som har gjennomført opplæring i utlandet kan la være å søke om godkjenning. Da kan han eller hun i stedet ta den samme opplæringen på nytt i Norge, enten som elev eller privatist. Gjennomført opplæring i utlandet påvirker som utgangspunkt ikke retten til videregående opplæring i Norge etter opplæringsloven § 3-1.

Inntak til Vg2 og Vg3 for elever som har fått godkjent tidligere opplæring

Eleven følger, som hovedregel, fulltidsopplæringen i alle fag på neste årstrinn når han eller hun kommer tilbake til Norge. Det skal treffes et enkeltvedtak om inntak til Vg2 eller Vg3, og her fastsettes det hvilken opplæring eleven skal ha.

Inntak til Vg2 og Vg3 er regulert i forskrift til opplæringsloven kapittel 6.

Vilkårene for inntak til Vg2 er at søkeren har bestått i alle de fagene som er fastsatt i læreplanverket for utdanningsprogrammet på Vg1, også de fagene der det ikke skal fastsatt standpunktkarakter.

Vilkåret for inntak til Vg3 er at søkeren har bestått i alle de fagene som er fastsatt i læreplanverket for programområdet på Vg2 og utdanningsprogrammet til Vg1, også de fagene der det ikke skal settes standpunktkarakter, jf. forskrift til opplæringsloven § 6-28 første ledd.

For elevene som får godkjent enkeltfag må det vurderes konkret hvilke konsekvenser dette får for inntak til Vg2 eller Vg3 og om eleven skal tas inn som fulltids- eller deltidselev.

Elever som ikke oppfyller kravene for inntak til Vg2 eller Vg3 etter § 6-28 første ledd kan også tas inn til Vg2 eller Vg3 etter en konkret vurdering. Dette kan særlig være aktuelt dersom eleven har fått godkjent fag eller hele opplæringsår fra utlandet.

Vilkåret er at fylkeskommunen etter en helhetlig vurdering finner at det er forsvarlig, jf. forskrift til opplæringsloven § 6-37 første ledd, jf. § 6-28 andre ledd.

Fylkeskommunen må vurdere om det er dokumentert at eleven har den kompetansen som etter læreplanverket er nødvendig for å følge opplæringen på neste nivå. Elever med bestått yrkesfaglig opplæring fra utlandet kan tas inn til neste trinn etter denne bestemmelsen.

Dette gjelder også for elever på studiespesialiserende som mangler programfag 1 (for eksempel fordi opplæringsåret i utlandet ikke inneholdt et fag som tilsvarte det aktuelle programfag 1) og søker om et gitt programfag 2.

Eleven kan tas inn til programfag 2 uten at programfag 1 er bestått eller tilsvarende er gjennomgått. Vi viser til forskrift til opplæringsloven § 6-37 om vilkårene for inntak til Vg2 og Vg3 der det er bestemt at en elev kan tas inn på neste trinn dersom hun/han har «den kompetanse som etter læreplanverket er nødvendig for å følge opplæringa på neste nivå». Det må da vurderes hvilke konsekvenser dette vil få for om eleven oppfyller kravene til fordypning for å få vitnemål.

Godkjenningens konsekvenser for vitnemål og fag/svennebrev

For å få vitnemål innen utdanningsprogram for studiespesialisering er det krav om fordypning i to programfag i to ulike fagområder innenfor det programområdet man har valgt. For elever på studiespesialiserende må kravet til fordypning oppfylles. Én fordypning oppnås normalt ved å ta både programfag 1 og programfag 2 i samme fagområde. Den som ønsker å starte på programfag 2 uten å ha gjennomgått læreplanens tilsvarende programfag 1 må i tilfelle søke om å få godkjent en alternativ opplæring til programfag 1 for å få godskrevet fordypning i vedkommende fag.

En fordypning godkjennes ikke som fullverdig på grunnlag av bare bestått programfag 2 dersom ikke en alternativ opplæring godkjennes som likeverdig med eller mer omfattende enn programfag 1. Manglende fordypning kan føre til at eleven ikke oppfyller kravene til vitnemål etter forskrift til opplæringsloven § 3-42. Godkjenning av hele opplæringsår fra utlandet kan også ha konsekvenser for hvilke tilleggspoeng eleven får ved opptak til høyere utdanning. Direktoratet mener det er viktig at utdannings- og yrkesrådgiverne informerer elevene om dette og hjelper elevene slik at de ikke kommer i en situasjon hvor de ikke oppfyller vilkårene for å få utstedt vitnemål eller fag-/svennebrev etter Vg3.